

LIBONOV

(Liesdorf) - 435 m n. m. - Lesní lánová ves - zřejmě *Luboňov dvůr* (1438 *de Libonow, Libenow*) - vznikla prý kol. r. 1200 snad díky severním kolonizátorům. Max Rumler v *Průvodci po Rudohoří, Středohoří, Doupovských horách a Slavkovském lese (Führer durch das Erz- und Mittelgebirge, Dupauergebirge und den Kaiserwald)* - vyd. v Praze 1914 Rudolph Haase (* 1811 - † 1888) - založení přisuzuje (str. 120) Spitzhutům (*Spitzhüte*) z dolnosaského Goslaru, do Čech ovšem dorazili přes 'svobodné horní město' Freiberg před r. 1370 a usadili se v **Horní Krupce (Obergrausen)**. Stejně asi vzešla **Zadní Telnice (Hinter Telnitz)**.

Stoupenec (1309 - 10) kandidatury Jana Lucemburského (* 10. 8. 1296 Vianden, Veianen? - † 26. 8. 1346 Kresčák [Crécy]) na český trůn, Jan I. z Vartenberka (* cca 1266 Stráž pod Ralskem [Wartenberg] - † 5. 1. 1316 Kostelec n. O. [Adlerkosteletz]), uchvátil (1305) s bratrem Vaňkem († kol. 1367) - za vlády (1306 a 1307 - 10) Jindřicha Korutanského (* 1265 - † 2. 4. 1335 Hrad Tiro) nejvyšší číšník Království českého - např. **Děčín (Tetschen)**, **Svádov (Schwaden)**, **Krásné Březno (Schönpriesen)** a řadu krušnohorských enit až k **Chlumci (Kulm)**, tzn. i **Telnici (Telnitz)**, **Habartice (Ebersdorf)**, **Petrovice (Peterswald)**, **Libouchec (Königswald)**, části **Knínice (Kninitz)**, Liboňova, **Žandova (Schanda, Schande)** či **Ždírnice (Sernitz)**. Václav IV. (* 26. 2. 1361 Norimberk - † 16. 8. 1419 Nový hrad u Kunratic [Wenzelsburg]) uznává jmění Vartenberkům 11. 6. 1384, mj. 1/6 Liboňova (in *Lybonowe sexta pars*), Ždírnice a Žandov, na potocích **Ždírnice (Sernitzbach)** a **Telnice (Telnitzbach)**, 2/6 patřilo (do r. 1580) krupceckému panství (*Herrschaft Graupen*), jemuž Lucemburk poskytl (1313) '*les, kde se čin dělá a kopě*'. Marnotratný (?) Téma V. z Koldic (*Kolditz*) († 1503), pán na **Bilíně (Bilin)** a **Krupce (Rosenburg)** državu prodal 2. 1. 1487 za 15.000 rýnských Ernstu I. (* 1456 - † 29. 1. 1488) ze Sumburka (von *Schönburg und Glauchau*), kontrakt zahrnuje kupč. Žandov (*Zandow*), **Vyklice (Wrklice)** či Liboňov (*Libsorf*). Posléze ji vč. **Varvažova (w Warwarzowie Dolleyssim i Horzeysim)** a Liboňova (w *Liboniewie*) utřil královská rada a nejvyšší Hofmistr (1496 - 1502), karléstýj purkrabí (1496 - 97) a nejvyšší kancléř Království českého (1503 - 10) Albrecht Libštejnský z Kolovrat (* 1463 - † 15. 5. 1510 Krupka [Rosenburg]), ovšem již zmenšenou o **Chabařovice (Karbitz)**, **Trmice (Türmitz)** a **Hrbovice (Herbitz)**. Transakci potvrdil 17. 1. 1505 Vladislav Jagellonský (* 1. 3. 1456 Krakov - † 13. 3. 1516 Budín). Další vlastníci - Valdštejnove - postupili Krupku 15. 5. 1523 i s Liboňovem (*Lubsstorph*), **Mstišovem (Mstissov)** ad. za 28.000 kop českých grošů původně meklenburským Malcánům (von Maltzahn). O svatojiřském pondělí (23. 4. 1537) přenechal Adam Lev z Rožmitálu († 1564) '*...dědictví někdy své, Krupku zámek, dvůr řečený Novosedlý... Ssantow... Liboniov'* atd. '*za puol dvanáctá tisíc kop gr. pr. č. Václavovi z Vartmberka*'. Z téžářů, co se domohli erbu, jmenujme alespoň rod Glaců ze **Starého Dvora (Althof)** a Kelblů. Heraldik, genealog a velkostatkář na Smilkově (*Smilkau*), Josef August von Doerr (* 29. 7. 1846 Frankfurt n. M. - † 21. 8. 1921 Smilkov) poukazuje na Kateřinu († 16. 4. 1584), choť Leopolda (Lippold, Litolt, Litold, Leupold) Kelbla z Gejzinky († 1604/5 Steinpleiß) na **Kočkově (Alt-Gatschken)** i **Tuchomyšli (Schönfeld)**, pohřbenou vpravo již. stěny ldu arnoldovického komendátního kostela Všech svatých (*Allerheiligen*), kde v úterý po Trojiční neděli (Trinitatis) spočinula (1584) i 18letá dcera Alžběta (Eliška - *Elisabeth*) [*1566 - † 1584]), jejíž neprovdanou sestru Kateřinu (* 1545 - † 2. 10. 1575) pochovali v kostele sv. Martina v Tuchomyšli (1352 - 1977), nyní leží u sv. Václava (*St. Wenzelskirche*) v **Roudnickách (Raudnig)**. Piskovcové náhrobníky matku tituluji vysocí urozenou a početnou (*Edle Ehrentyngensame Fray Katharina w Liesdorf*). R. 1580 došlo k totálnímu rozrodeji. **Horní (Oberabesau)** i **Dloni Varvažov (Niederabesau)**, **Libnov, Santov, Velké Chvojno (Böhmisch Kahn)** **Oušín** a **Slavošov (Schlabisch, Slabisch)** připojili Kelblové k Chlumci. Obnovené zřízení zemské (10. 5. 1627) uplatňuje termín *Liesdorf*, přičemž chlumecký urbář ukládá 11 liboňovským osedlým hospodářům na výměře 85 strýchů (24,23 ha) svatohavelský úrok (16. října) 28 krejcarů a robotní poplatek 38 krejcarů, dále předepisuje 4 dny sečení, dodává 1½ strychu ovsa (139,5l), 38 kuřat a 2 kop vaječ. Berní rula (1654) udává 5 sedláků a 6 rolníků (zahradníků). V první (1887) všeobecné vlastivědě *Der politische Bezirk Aussig, umfassend die Gerichtsbezirke Aussig und Karbitz* (Politický okres Ústí, pojímající soudní okresy Ústí a Chabařovice) se císařská rada a pedagog Konrad Mořís (* 26. 11. 1847 Kraslice [Grasitz] - † 4. 7. 1928 Ústí n. L.) zaobírá v 18. stol. zastaveným dobýváním stříbra. Jedna stola se nacházela pod Liboňovem ve varvažovském katastru, v liboňovském 2 jihozáp. pod vsí, 3 v kopci Hadalka a 1 u těžích domů (*Zechhäuser*). Libštejnští z Kolovrat se pokusili o obnovu při Ždírnickém potoku (1689), již v úbočí (729 m) **Rudného vrchu (Zechberg)** (796 m) zahájil Anton Gottlob von Berlich. R. 1692 vydal důl *Regensbogenfundgrube* (Duhová pokladnice) na 5.000 lotů (cca 77,5 kg), 2 roky nato asi 5,5 kg. *Elisabeth* v Chlumci, *Josef* v Liboňově a *Boží požehnaní (Segen-Gottes-Zeche)* v Telnici pak příslušely Westphalen-Fürstenbergům, ruda se upravovala v telnické i ždírnické stoupě a převážela do 'Smelcovny' - **Tavřina (Schmelze)** - u chabařovické odbočky naproti někdejší plynárně. Ještě v 19. stol. se v kapli chlumeckého zámku vyskytoval kříž lity z liboňovského stříbra, během oslav Těla a krve Páně býval každoročně na nádvoří vystavován. Kartograf J. K. Müller (* 15. 3. 1673 Wöhrd u Norimberku - † 21. 6. 1721 Vídeň) předkládá znění *Listorf* (1720) a I. (josefské) vojenské mapování z l. 1764 - 68 (rektifikace 1780 - 83) evidující 4 sedláky, 16 chalupníků (zahradníků) a 2 (?) koní Lisdorf. Piaristický kněz, vychovatel, středoškolský učitel a historik Josef František Jaroslav Schaller (* 6. 3. 1738 Konopistě - † 6. 1. 1809 Praha) zmiňuje v 5. sv. (1787 Praha, Vídeň) 16dílné *Topographie des Königreiches Böhmen* (1785 - 91), v odd. *Allodialherrschaft Kulm* (Alodiální panství Chlumec), odst. 4): *Ließdorf* o 16 číslech s opuštěným stříbrným dolem pod vrchem Habalka, kde domy stojí 2 chaty, resp. 2 horní domy (*Zechenhäuser*) (str. 169). V 1. sv. monografie *Das Königreich Böhmen* (Praha 1833) uvádí topograf J. G. Sommer (* 1782/83 Leuben [Luběň] u Drážďan - † 11./12. 11. 1848 Karlín [Karlínenthal]), v kap. *Allodial-Herrschaft Kulm*, par. 4. (str. 211) *L i e s d o r f* : v krušnohorském srážu, ¾ hod. sev. nad Chlumcem, 16 stavení (s 92 obyvateli přiřazenými k Chlumci), k nimž náležejí 2 domy bývalého stříbrného dolu u kopce Habalka. Na *Císařských povinných otiscích* z r. 1843 (*Lith. Morevette u. Müller 1846*) figuruje Liesdorf in Böhmen - Leitmeritzer Kreis - Bezirk *Kulm* (se samotou *Zechenhäuser*, 35 ha rolí, 10 ha luk s ovocnými stromy, 2 ha ovocných zahrad [*Hintern Dorf*], 11 ha pastvin s ovocnými stromy

• Liboňov na začátku století - Zděná, středně velká, pseudogotická, katolická kaple z přel. 20. stol., s 3bokým závěrem (vnitřek sklenut valeně, zadní stěna s malou dírou), obědná okna, vchod s hrotitým završením, nárožní sdružené pilastry nesou zalomené oblouky. Nad 3úhelným štítem na sedlově (mírně perforované) střeše polygonální dřevěný Jehlan zvonice. Omítka poškozena, bez oken a dveří, prázdna... (znicenekostely.cz)

SEVERNÍ POLABÍ

MĚSTA, OBCE A OSADY... od A do Ž NA ÚSTECKU

i užitkovým dřívím, 91 ha vysokokmenných jehličnatých i smíšených lesů [Jelkenflur, Krohleitenflur] či 6 ha holých skal. Popis *Království Česko...* (J. G. Kalve, 1848, Praha) F. Palackého (* 14. 6. 1878 Hodslavice - † 26. 5. 1876 Praha) prezentuje v odd. '32. **Chlumec, panství. Majitel: Eliška hraběnka z Westfalen. Obyv. něm. ...**4. Liboňov, Libnov - Liesdorf - dom. 16, obyv. 92' (str. 56). Nad pilou p. Weisse, jihozáp. od č. 15 Franze Kühnela (pův. nádeníka Johanna Georga Mattausche * 1765), se našel křemenný lom s 8 - 12m vrstvou černého minerálu, o níž ve zprávě o geologických pracích (*Das Erzgebirge im Leitmeritzer Kreise in Böhmen - Bericht über die geologischen Arbeiten im Jahre 1857*) ročenky vídeňského k. k. Říšského geologického ústavu (1858) referuje uherský geolog Ing. Mont. János von Jókely (* 1826/7 Eger [Jäger, Jegar, Erlau, Egri] - † 23. 7. 1862 Budapešť). Soupis obecního majetku obsahuje (1913) požární zbrojnice, při oslavě 50 let ustavení chlumeckého Dobrovolného hasičského sboru (*Freiwilligen Feuerwehr Kulm*) předvedli telničtí v neděli 14. 7. 1929 zásah liboňovskou ruční stříkačkou, sic zastaralou, leč velmi dobrého stavu. K znovuzaložení 28členné organizace (*Freiwilligen Feuerwehr Liesdorf*) došlo v neděli 24. 5. 1931, velitelem se stal starosta Karl Schmöcke. Zbrojnice byla v červenci 1955 uvolněna k rekreaci, záhy ale za účelem uložení historického unikátu navrácena (1958). Na již. stránkách (*Krohleitenflur*) se ve velkém pěstovalo ovoce, r. 1950 se dokonce jednalo o založení družstva a bylo vysazeno 120 stromů (1951). Středa 17. 5. 1939 zaznamenává 146 obyvatel v 26 domech, správu zastával Obecní úřad (1915 - 46) s archivem a (1946 - 50) Místní národní výbor (1948 - 50 Akční výbor Národní fronty). R. 1970 registruje 10 čísel a 35 osob, poté se počet zvýšil (1980 na 40). Od r. 1950 je i s Adolfovem a Varvažovem základní sídelní jednotkou Telnice. Na 70 adresách (2009) setrvává 43 rezidentů (2001). Podrobně se historii věnuje publikace *Obec Telnice a místní část Liboňov a Varvažov* (2008) heraldika a genealoga Ferdinanda Maďery (* 1933).

- (cca 1970) - V únoru 1929 vznikl spolek přátel hvězdárny německé univerzity v Praze (*Sternwarte der Deutschen Universität in Prag*), jenž zjara zakoupil 2.800 m² jižního svahu (480 m n. m.), na rozdíl od Prahy v čistém ovzduší, bez kouře, prachu a městského osvětlení. Projekt Františka Eise z Ústí realizoval varvažovský Richard Wagner, syn Karla Wagnera, který postavil (1913) nakléřovskou rozhlednu. Observatoř byla mj. vybavena přístrojem, co od června 1882 do srpna 1883 provázela rakouskou polární expedici v Grónském moři. V létě 1930 v areálu zbudovali sklepek pro měření magnetické deklinace. Za války doplňovala pozorování protilehlé Milešovky (*Meteorologisches Observatorium Donnersberg*). Ještě v létě 1945 (koncem roku vzala za své) hlásil denní výsledky pražskému meteorologickému ústavu světoznámý matematik, fyzik a rozhlasový komentátor kosmonautiky (sonda Sputnik v r. 1957) RNDr. Jiří Mrázek, CSc. (* 17. 4. 1923 Praha - † 17. 4. 1978 Praha), jemuž vzdala hold astronomka Lenka Sarounová - Kotková (* 26. 7. 1973 Dobručovice) registraci v Ondřejově objevené (27. 4. 1998) planety 31324 Jiří Mrázek. S manželkou Marií roz. Köhler (* 1893 [?] - † 17. 4. 1963 Buttelstedt) bydlel v Telnici (č. 59). Dle pamětníků odjel k saským hranicím (1945) vůz naložený senem a pod ním cenné aparatury, objekt byl pak užíván jako chata - např. trempové z osady Raraši, vědecké pracoviště připomíná jen sklepek a rozmetané trosky.

Liboňov, l i b ň o v (*Liesdorf*), ves v Čechách, hejtm. Ústí n. L., okr. Chabařovice, fara a pš. Chlum (Chlumec); 18 d., 61 ob. n. (1890). - **Ottův slovník naučný**. *Illustrovaná encyklopedie obecných vědomostí. Patnáctý díl. Krajčij - Ligustrum*. - 1900. Vydavatel a nakladatel J. Otto v Praze.

Vlevo nad stanicí dráhy duchcovsko-podmokelské je ves **Liboňov** (též Libanov, něm. Liesdorf) uprostřed lesů. Z Liboňova nedaleko je na Zechberg (792 m) s poustevnou u bývalého doloviště na stříbro. R. 1900 tu bylo 19 domů a 69 Němců, soukromě však zjištěno též 9 Čechů. - Jaroslav František Urban (* 2. 4. 1889 Vřeskovice u Přeštic - † 21. 7. 1960 Nepomuk) - *Severočeská historie* - Severočeský menšinové knihupecvi Jaroslav Sankot, Most (*Brüx*) 1924.

Z n a ě . c e s t y : l . m b m . pásek: Habartice na hřebenové cestě. Stezka jde k Z. přes Liboňov (Liesdorf), Poustevnu (Einsiedelei) většinou lesem. - ...Nad obcí Loboňovem je stát. hvězdárna. V místě bývaly doly na stříbro. Nad vsí je Stráž (Strážistě, Waldhübel), kdež je zajímavý přírodní balvan Viklan (Wackerstein) a pěkná vyhlídka na Čes. Středohoří. - *Přívodce po Československé republice* - 1. část - Země česká - I. svazek - Praha, severní a severozápadní Čechy - III. zcela přepracované vydání (str. 199) - nakladem „Orbis“ - Praha XII, Fochova 62 - Klub československých turistů (1936) - sestavil PhDr. Bohuslav Láznovský (* 29. 6. 1882 Rychnov nad Kněžnou [Reichenau an der Knieschna] - † 11. 3. 1944 Praha).

***Liboňov** (Liesdorf), 19 d. 136 ob., č. 9 N. 125, F, Zdob Chlumec, Čst, St 2,5, P, stžel (státní železniční) Tf I Telnice, Os Chabařovice - Č. - *Chytilův mistopis Československé republiky* - Alois Chytil (* 21. 6. 1877 Kurovice - † 1949 Praha) nákl. vlastním - 2. aktualizované vydání, Praha 1929 (* samostatná obec, d. domů, ob. obyvatel, Č. Čechů, Slováků, N. Němců, F fara římsko-katolická, Zdob zdravotní obvod, Čst četnická stanice, St stanice, P poštovní úřad, Tf telegraf, Os okres soudní, Č. Čechy). Číslo obyčejným tiskem (2, 4, 35 atd.) bezprostředně za značkou Tf, ŽTf, St, Žst, Pf značí vzdálenost v km, při čemž číslo v závorce značí možné kratší spojení mimo silnici.

LIBOŇOV v r. 1869-1930 obec v okr. Ústí nad Labem, v r. 1950 osada obce Telnice v okr. Ústí nad Labem-okolí, od r. 1961 část obce Telnice v okr. Ústí nad Labem - I. dvoousazková emise *Historického lexikonu obcí České republiky 1869 - 2005* - ing. Jiřina Růžková, CSc. (* 21. 4. 1940 Pojbuky), ing. Josef Škrabal (* 1956) a kol. (Český statistický úřad, Praha, 2006).

- Střední partie hřbetu *Rudného vrchu* (*Zechberggrücken*) - *Studená strán* (*Winterleite*), masiv zakončuje pahorek *Jelken* (*Jeltschken-Tannenberg*) (660 m) a na pravoběhu potoka *Liesdorfbach* (Liboňovský) jižní výběžek *Dürrer Berg* (Suchý vrch) (511 m)
- bystřina *Rožná* (*Lehmgrubenbach*) pod *Rožným* (*Hornkoppe*) (667 m) vlévající se do *Telnice* (*Tellnitz*)
- zaniklý lovecký zámek (*Jagdschloß*), který ve svahu (*Augustushöhe*) nad údolím *Černého potoka* zřídil kol. r. 1840 majitel *Všebořice* (*Schöbritz*) - hr. August Clemens Engelbert von Ledebur-Wicheln (* 16. 12. 1772 - † 26. 8. 1846)
- hvězdárna (*Sternwarte*)
- nádraží (*Bahnhofstation Tellnitz*)
- C. k. privilegované akciové společnosti *Duchcovsko-Podmokelské dráhy* (*K. k. privilegierte Dux-Bodenbacher Eisenbahn-Gesellschaft - DBE*) sloužící od pondělí 2. 10. 1871 (přezdívaná "Kozi dráha", od r. 1900 č. 87, 1970 12 n a nakonec 132) - z Mapy okr. Ústí zveřejněné (1939) národně-socialistickým svazem učitelů ve spolupráci s Ústeckou okresní správou, vydal Johann Küstner (* 1844 - † 1911), Česká Lípa (*Böhmisch Leipa*), kresba prof. H. Blumtritt, supervize Heinrich Lipser (* 29. 11. 1886 Ústí n. L. - † 1963 Offenbach am Main).

Grafické zpracování: Romana 'Rozka' Pidrmanová

Foto: (hvězdárna): Vladimír Jeříšek Jiroudek (zanikléobce.cz)